

سیستم های اطلاعاتی حسابداری

فهرست مطالب و منابع درس

❖ کتاب منبع فارسی:

❖ سیستم های اطلاعاتی حسابداری - کتاب
مارشال بی رامنی - ترجمه دکتر سید حسین
سجادی

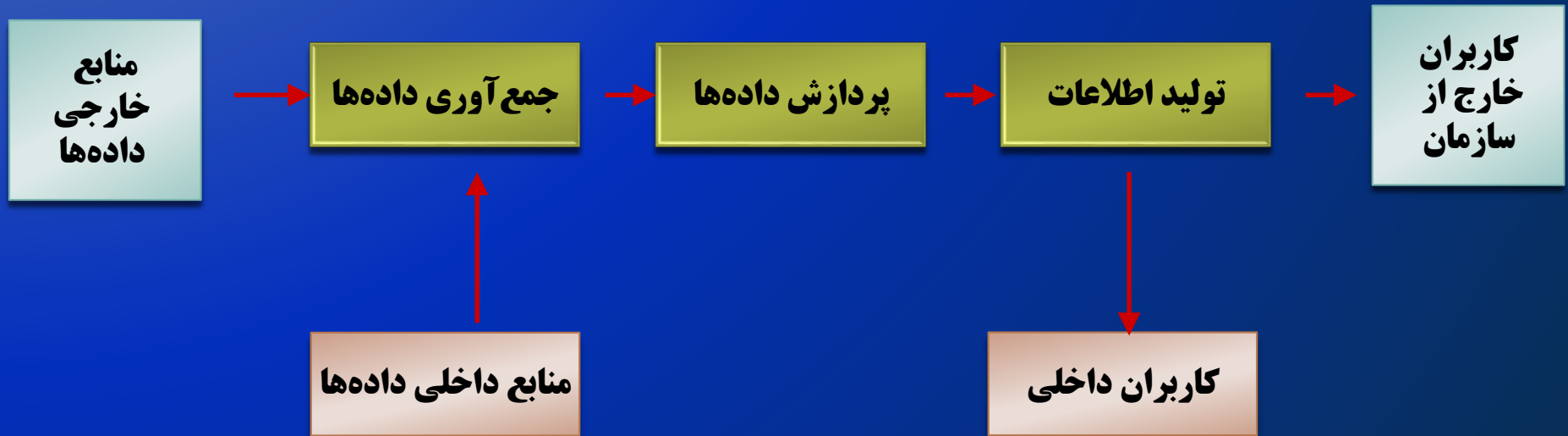

فصل اول

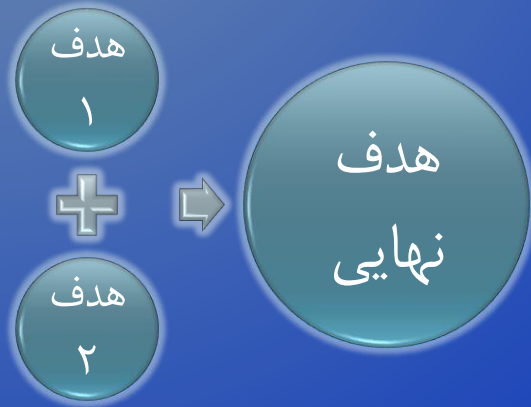
مفاهیم سیستم اطلاعاتی حسابداری

مفاهیم داده ها و اطلاعات

- **داده ها** : حقایق خام، طبقه بندی نشده و نامفهومی در مورد وقایعی که اتفاق افتاده، هستند که به وسیله یک سیستم اطلاعاتی گردآوری، ذخیره و پردازش می شود.
- **اطلاعات** : داده های پردازش شده و قابل درکی هستند که برای استفاده در تصمیم گیری کاربرد دارند.

سیستم و اطلاعات

- **سیستم**: سیستم موجودیتی است که در تقابل با اجزای دیگر برای رسیدن به اهداف مشترک تلاش می کند.

اطلاعات

- ❑ داده هایی که تجزیه و تحلیل شده باشند .
- ❑ اطلاعات، پایه ها و ساختاری برای تصمیم گیری هستند .
- ❑ مجموعه ای از آگاهی ها که در تصمیم گیری می توان از آنها استفاده کرد .

ارزش اطلاعات

منافع اطلاعات

❖ کاهش عدم اطمینان و ابهام

❖ بهبود تصمیم گیری

❖ توانایی بهتر طراحی و برنامه ریزی

فعالیت‌های سازمان

مخارج اطلاعات

❖ زمان و منابع صرف شده برای

گردآوری ، ذخیره سازی و

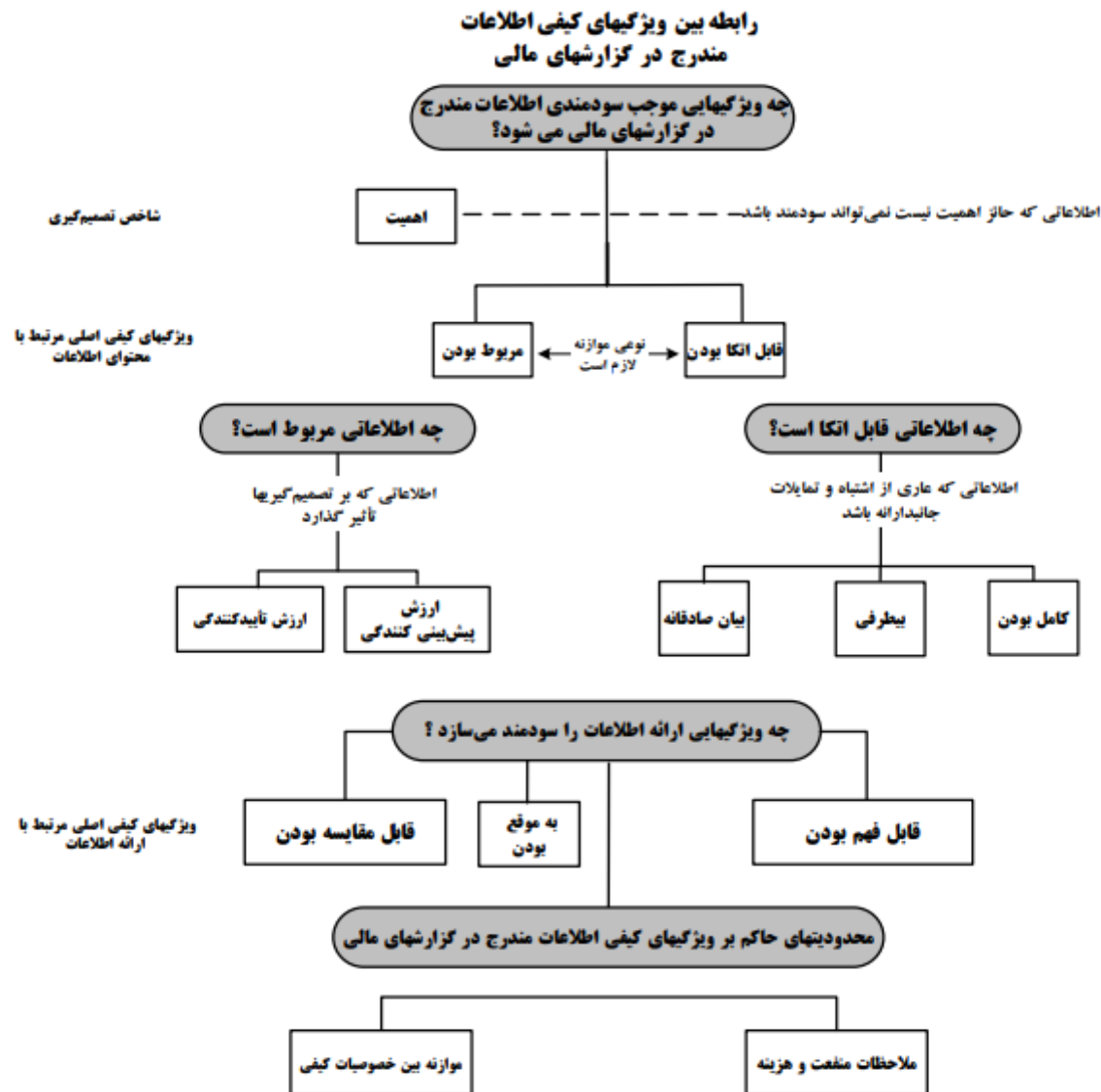
پردازش و انتشار اطلاعات به

منظور تصمیم گیری مفید

منافع < مخارج

مفاهیم نظری گزارشگری مالی بخش عمومی

ویژگیهای کیفی اطلاعات مندرج در گزارشهای مالی با مقاصد عمومی

اطلاعات مفید چه ویژگی هایی دارند؟

❖ مشخصات ضروری

■ مربوط بودن

اطلاعات وقتی مربوط است که ابهام و عدم اطمینان را کاهش دهد، توانایی پیش بینی تصمیم گیرندگان را بهبود بخشد و یا پیش بینی های قبلی را تأیید یا تصحیح کند.

اطلاعات مفید چه ویژگی هایی دارند؟

❖ مشخصات ضروری

- مربوط بودن
- قابل اتکا بودن

اطلاعات وقتی قابل اتکا
است که بدون هرگونه خطا و
تعصب باشد و رویدادها را
به درستی نشان دهد.

اطلاعات مفید چه ویژگی هایی دارند؟

❖ مشخصات ضروری

- مربوط بودن
- قابل اتکا بودن
- کامل بودن

اطلاعات وقتی کامل است که جنبه های با اهمیت رویدادها و فعالیتهای اندازه گیری شده را نشان دهد

اطلاعات مفید چه ویژگی هایی دارند؟

❖ مشخصات ضروری

- مربوط بودن
- قابل اتکا بودن
- کامل بودن
- به موقع بودن

اطلاعات وقتی به موقع است که تصمیم گیرندگان قادر به دستیابی به آنها در زمان تصمیم گیری باشند.

اطلاعات مفید چه ویژگی هایی دارند؟

❖ مشخصات ضروری

- مربوط بودن
- قابل اتکا بودن
- کامل بودن
- به موقع بودن
- قابل فهم بودن

کیفیت اطلاعات استفاده کنندگان
را قادر به درک اهمیت آن می
سازد

اطلاعات مفید چه ویژگی هایی دارند؟

❖ مشخصات ضروری

- مربوط بودن
- قابل اتکا بودن
- کامل بودن
- به موقع بودن
- قابل فهم بودن
- قابل اثبات بودن

اطلاعات وقتی قابل اثبات است که دو فرد مستقل

دارای اطلاعات به یک نتیجه دست یابند

اطلاعات مفید چه ویژگی هایی دارند؟

❖ مشخصات ضروری

- مربوط بودن
- قابل اتکا بودن
- کامل بودن
- به موقع بودن
- قابل فهم بودن
- قابل اثبات بودن
- در دسترس بودن

زمانی که استفاده کنندگان به آن نیاز دارند به آن فرمتی
که میخواهند از آن استفاده کنند در دسترس باشد

استفاده کنندگان اطلاعات :

• استفاده کنندگان برون سازمانی

- ۱- اطلاعات الزامی (مثل اطلاعات مربوط به اداره دارایی یا مالیات)
 - ۲- اطلاعات ضروری (مثل سفارش خرید)
- در فراهم کردن اطلاعات برای این دسته از کاربران می بایست بر روی
- کاهش هزینه ها
 - رعایت الزامات
 - رعایت حداقل استانداردهای قابل اتکا و قابل فهم بودن تاکید نمود.

• استفاده کنندگان درون سازمانی

- این اطلاعات ارزش افزوده برای سازمان دارند یعنی مزایای آن بیش از هزینه های آن است.
- اطلاعات احتیاطی (مثل موجودی انبار)

سیستم اطلاعاتی

❖ انواع راه ها و روش های سازماندهی اطلاعات در دسترس. از جمع آوری داده ها گرفته تا بازیابی اطلاعات و استفاده از آنها.

❖ فرایندی است که طی آن ورودی هایی با عنوان داده وارد سیستم می شود و بعد از پردازش بصورت خروجی (اطلاعات) جهت تصمیم گیری در اختیار تصمیم گیرندگان قرار می گیرد.

❖ تمام فعالیت هایی که به کمک رایانه صورت می گیرد را سیستم اطلاعاتی می گویند. از سیستم های پیچیده تا گزارش های جاری حسابداری.

سیستم اطلاعاتی حسابداری چیست؟

- سیستم حسابداری ، عبارتست از مجموعه ای از اجزا به هم پیوسته در داخل یک موسسه که آثار مالی رویدادهای آن موسسه را به گزارشها و صورتهای مالی تبدیل میکند.

سیستم اطلاعاتی حسابداری چیست؟

مزایای استفاده از سیستم حسابداری کامپیوتری

(۱) پردازش حجم بزرگی از داده ها با سرعت و کارایی بالا

(۲) به موقع بودن مانده حسابها

(۳) تهیه اطلاعات بیشتر بدون صرف هزینه اضافی

(۴) بازخور فوری

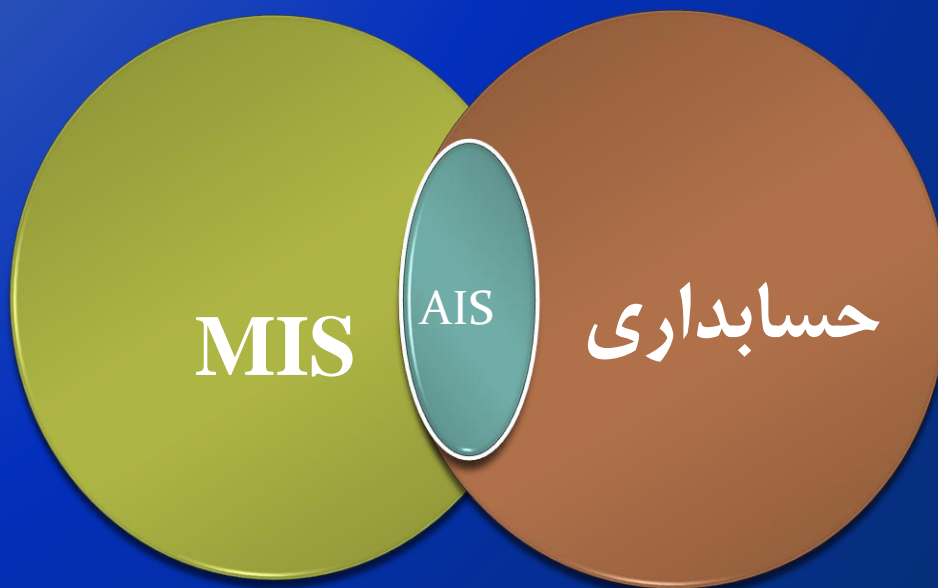
(۵) امکان اعمال کنترل داخلی اضافی

وظایف سیستم اطلاعاتی حسابداری

- گردآوری و ذخیره داده های مربوط به فعالیتها و رویدادها
- تبدیل داده ها به اطلاعات مفید برای تصمیم گیری به نحوی که مدیریت بر مبنای این اطلاعات قادر به برنامه ریزی ، اجرا و کنترل فعالیتهای شرکت باشد .
- طراحی کنترلهای داخلی کافی به منظور حفاظت از داراییها به نحوی که این کنترلهای اطمینان می دهد که اطلاعات در زمان مورد نیاز در دسترس بوده و دقیق و قابل اتکا هستند.

رابطه AIS با حسابداری و MIS

سیستم اطلاعاتی حسابداری را میتوان محل تقاطع منطقی دو موضوع گسترده تر یعنی “حسابداری” و “سیستم اطلاعاتی مدیریت” دانست. آنچه که در هر دو مشترک است، توجه محوری به اطلاعات است.

جایگاه AIS در MIS

هر سیستمی خود جزئی از یک ابر سیستم می باشد . همچنین دارای چند زیر سیستم می باشد. سیستمهای اطلاعاتی مدیریت به عنوان یکی از سیستم های اصلی اداره یک موسسه پذیرفته شده است و سیستم اطلاعاتی حسابداری را می توان به عنوان زیر سیستمی از آن معرفی کرد. پس AIS زیر مجموعه ای از MIS است.

چرا باید سیستم های اطلاعاتی را مطالعه کنیم؟

- مطالعه سیستم های اطلاعاتی پایه و اساس حسابداری است.
- حسابداری فعالیت ارائه اطلاعات است. بنابراین حسابداران باید ماهیت طراحی اجرا و استفاده از یک سیستم اطلاعاتی و نیز چگونگی استفاده از اطلاعات و نحوه گزارشگری اطلاعات را به خوبی درک کنند.
- حسابرسان جهت ارزیابی صحت و قابلیت اطلاعات تهیه شده توسط سیستمهای حسابداری باید آنها را بشناسند.
- ممیزین مالیاتی باید سیستم اطلاعاتی حسابداری شرکتها را بشناسند تا اطمینان یابند که اطلاعات کامل و دقیقی را ارائه میکند.

چرا باید سیستم های اطلاعاتی را مطالعه کنیم؟

- قبل از رایانه ای شدن پردازشگری، سیستم های حسابداری از فناوری های دستی استفاده می کردند که درک آن بسیار آسان بود. از آنجا که امروزه همه سازمان ها از رایانه برای پردازشگری داده ها استفاده می کنند، نه تنها درک فرآیند مفهومی، بلکه درک فناوری مورد استفاده در آن نیز ضروری است.
- بسیاری از دانشجویان حسابداری نیز مشاور مدیریت یا تحلیل گر سیستمها می شوند. این حسابداران برای آماده سازی سیستم های جدید حسابداری به طور تمام وقت کار می کنند. شما بدون توجه به سوابق فعالیت های حرفه ای خود باید هم فرآیند حسابداری و هم فناوری را درک کنید.

زنجیره ارزش (Value Chain) و سیستم اطلاعات حسابداری

هدف اصلی هر فعالیت تجاری تحصیل سود و افزایش ثروت برای سهامداران است. یک فعالیت تجاری وقتی سودآور خواهد بود که ارزش خدمات و کالاهای تولید شده بیش از مخارج تولید آن کالا یا خدمت باشد. زنجیره ارزش یک سازمان شامل نه فعالیت مرتبط به هم است که به تشریح فعالیت های دسته جمعی می پردازد.

مخارج تولید > ارزش خدمات و کالاها

زنجیره ارزش (Value Chain) و سیستم اطلاعات حسابداری

فعالیت های پشتیبانی

- ۱- ساختار سازمان
- ۲- منابع انسانی
- ۳- فن آوری
- ۴- خرید

۵- خدمات تعمیر
و نگهداری پس
از فروش

۴- بازاریابی و
تبلیغات فروش

۳- فعالیت های پشتیبانی
برون سازمانی انتقال
محصولات و خدمات

۲- فعالیتهای
عملیات
تولیدی

۱- فعالیت دریافت
و نگهداری مواد

فعالیت های اصلی

زنجیره ارزش (Value Chain) و سیستم اطلاعات حسابداری

فعالیت های اصلی: Primary activities

پنج فعالیت اصلی زنجیره ارزش شامل فعالیت هایی است که به منظور تولید، بازاریابی و تحویل کالا و خدمات به مشتریان و همچنین خدمات پس از فروش به شرح زیر انجام می شود:

۱- **فعالیت های تدارکات درون سازمانی** شامل دریافت، نگهداری و انتقال مواد اولیه ای است که واحد تجاری بعنوان ورودی برای تولید محصولات و خدمات خود نیاز دارد.

۲- **فعالیت های عملیات تولیدی** شامل فعالیت های تبدیل ورودیها به محصولات یا خدمات نهایی است.

۳- **فعالیت های تدارکات برون سازمانی** مجموعه فعالیت های انتقال و توزیع محصولات و خدمات تکمیل شده بین مشتریان را دربرمیگیرد.

۴- **فعالیت های بازاریابی و فروش** فعالیت هایی که منجر به خرید محصولات و یا خدمات توسط مشتری می شود.

۵- **فعالیت های خدمات پس از فروش** شامل فعالیت های تعمیر و نگهداری پس از فروش برای مشتریان می باشد.

زنجیره ارزش (Value Chain) و سیستم اطلاعات حسابداری

فعالیت های پشتیبانی: Support activities

چهار فعالیت پشتیبانی در زنجیره ارزش به شرح زیر منجر به انجام فعالیت های اصلی بطور کارآمد و موثر می شود:

- ۱- **ساختار سازمان** به فعالیت های حسابداری، تامین مالی و فعالیت های اداری عمومی که برای انجام وظایف هر سازمانی حیاتی است، اشاره دارد.
- ۲- فعالیت های **منابع انسانی** شامل استخدام، آموزش و تامین حقوق و مزایا و پاداشهای کارکنان است.
- ۳- فعالیت های **فن آوری** شامل فعالیت های اصلاح و بهبود کالا یا خدمت است.
- ۴- فعالیت های **خرید** شامل کلیه فعالیت های تهیه مواد اولیه، مواد مصرفی و ملزومات، ماشین آلات و ساختمانهای مورد استفاده برای اجرای فعالیت های اصلی است.

زنجیره ارزش (Value Chain) و سیستم اطلاعات حسابداری

زنجیره ارزش یک سازمان و زنجیره های ارزش تهیه کنندگان، توزیع کنندگان و مشتریان در کل یک سیستم ارزش را تشکیل می دهند با توجه به خطوط ارتباطی میان سازمانها در سیستم ارزش، یک شرکت میتواند به کمک سایر سازمانها برای خود ارزش ایجاد کرده و زنجیره ارزش خود را بهبود بخشد.

سیستم ارزش

نقش AIS در زنجیره ارزش

- AIS از طریق فراهم کردن اطلاعات صحیح و به موقع برای اجرای فعالیتهای مختلف زنجیره ارزش ، ایجاد ارزش می نماید.

عوامل موثر در طراحی سیستم

سیستم های اطلاعاتی حسابداری و استراتژی شرکت

شیوه های بسیاری برای سرمایه گذاری در فن آوری اطلاعات وجود دارد تا سیستم اطلاعاتی توانایی بیشتری برای بالا بردن ارزش سازمان و اصلاح آن داشته باشد به دلیل محدودیت منابع واحدهای اقتصادی یکی از تصمیمات مهم این است که کدام تکنیک های جدید و شیوه های اصلاح سیستم اطلاعاتی حسابداری بیشترین بازده را برای سازمان دارد تصمیم گیری منطقی و تحقیق هدف مذکور مستلزم آنست که حسابداران و متخصصان سیستم های اطلاعات استراتژی سازمان خود را بشناسند

استراتژی و موقعیت های استراتژی

- میشل پورتر استادرشته مدیریت بازرگانی دانشگاه هاروارد که معروفیت جهانی دارد موفقیت یک بنگاه تجاری در بلند مدت را مستلزم انتخاب یکی از دو استراتژی زیر میداند:

۱- تولید کننده ای باشد با هزینه تولید کمتر از رقیبان

۲- تولید کننده ای باشد که محصولات و خدماتش متمایز از سایر رقباست

- بعضی اوقات یک شرکت میتواند در هر دو عرصه موفق باشد هم محصولاتش بهتر از سایر رقیبان تولید کند و هم این محصولات را با هزینه ای کمتر از شاخص های صنعت ارائه دهد اما غالباً شرکتها باید میان دو استراتژی اساسی یکی را انتخاب نماید

استراتژی و موقعیت های استراتژی

پورتربیان میکند که تصمیم گیری اساسی شرکتها باید شامل انتخاب موقعیت استراتژیک باشد که آنها می خواهند بپذیرند
او سه موقعیت استراتژیک اساسی زیر را توصیف میکند:

۱- موقعیت استراتژیک بر مبنای تغییرات:

این موقعیت شامل تولید یا ارائه زیر مجموعه ای از محصولات یا خدمات صنعتی است

۲- موقعیت استراتژیک بر مبنای نیازها:

این موقعیت شامل تلاش برای ارائه خدمات به گروه خاصی از مشتریان است که اکثر نیازهای آنان را مرتفع کند بعنوان
مثال صندوق های بازنشستگی بر ارائه خدمات مفید به بازنشستگان تاکید دارد.

۳- موقعیت استراتژیک بر مبنای دسترسی:

شامل ارائه خدمات به زیر مجموعه ای از مشتریان که از دیگر مشتریان در عواملی مانند موقعیت جغرافیایی یا تعداد تفاوت
دارند و این تفاوت باعث میشود که خدمات لازم برای مشتریان ارائه شود.

استراتژی و موقعیت های استراتژی

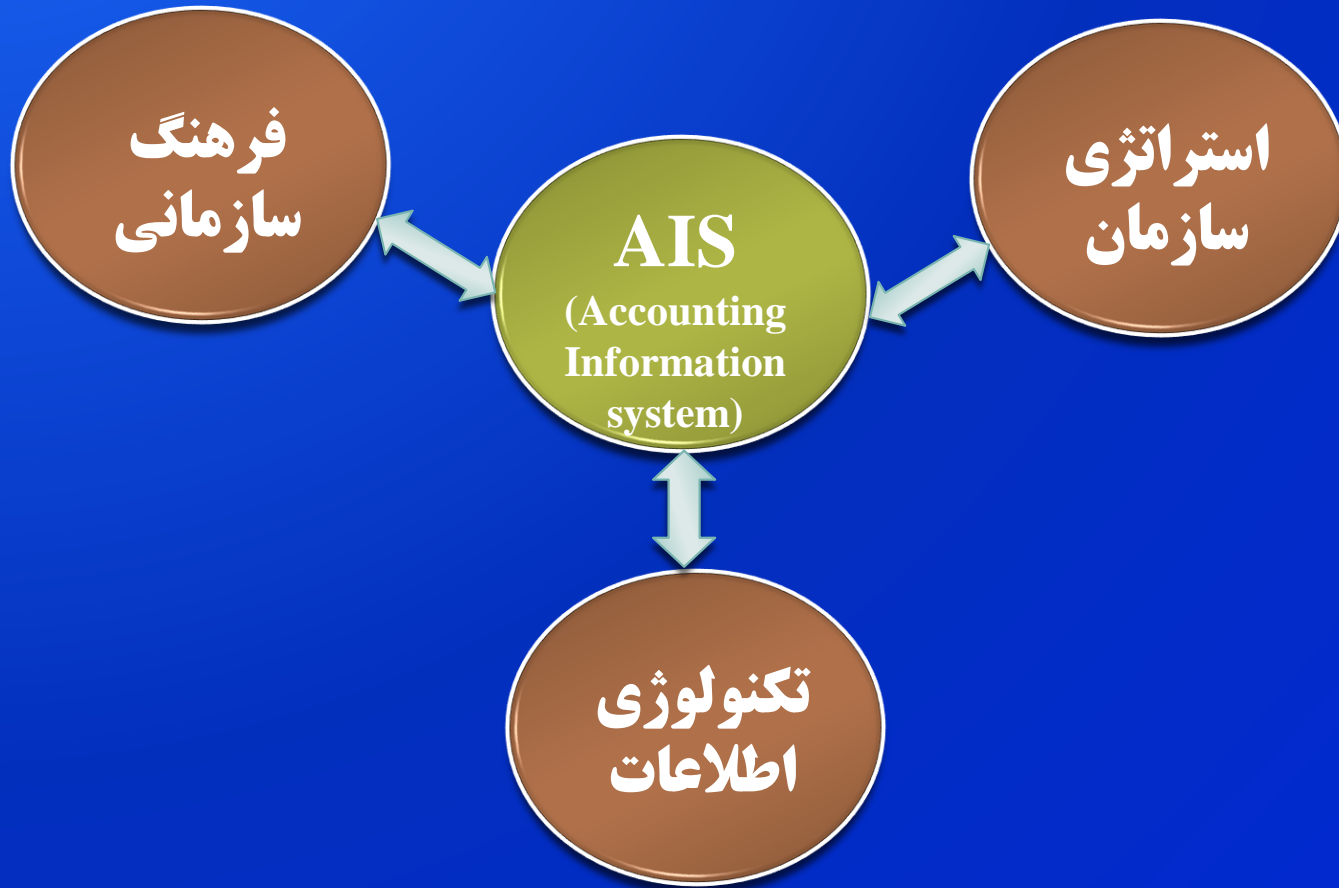
- پورتر شرح می دهد که این سه موقعیت استراتژیک اساسی ثابت و منحصر به فرد نبوده و اغلب ویژگی های منحصر به فرد نبوده و اغلب ویژگی های مشترک دارند.
- پوتر همچنین بیان میکند که موقعیت استراتژیک خاص انتخاب شده مهم نیست بلکه نکته مهم این است که طراحی کلیه فعالیت های شرکت باید به نحوی باشد که هر فعالیت بطور متقابل فعالیت دیگری را تحت تاثیر قرار دهد تا در نهایت استراتژی مناسب شرکت بدست آید.

استراتژی و موقعیت های استراتژی

- سیستم های اطلاعاتی حسابداری نقش مهمی در کمک به سازمان برای پذیرش و حفظ یک موقعیت استراتژیک دارد. دستیابی به یک موقعیت مناسب به کمک فعالیت های مستلزم اینست که دادهای مربوط به هر فعالیت به شیوه مناسبی گردآوری شود. این دادهها به اطلاعاتی تبدیل شوند تا بتوانند در فرآیند تصمیمات مدیریت مورد استفاده قرار گرفته و این فعالیت ها با یکدیگر هماهنگی بیشتری داشته باشند این اطلاعات باید قابل اتکاء و همواره در دسترس باشد تا در فرآیند تصمیم گیری مورد استفاده قرار گیرند.

عوامل موثر در طراحی سیستم

همانطور که فرهنگ بر سیستم اطلاعاتی حسابداری تاثیر میگذارد سیستم اطلاعاتی حسابداری نیز با انتشار و در دسترس قرار دادن اطلاعات بر فرهنگ تاثیر میگذارد

اجزای سیستم اطلاعاتی حسابداری

اجزای سیستم اطلاعاتی حسابداری

جریان اطلاعات سازمان

⬇ اطلاعات عمودی:

- مربوط به یک یا چندین فرایند سازمان است.
- اطلاعات خلاصه‌تر و در عین حال جامع‌تر است.
- بخشی از این اطلاعات، مورد نیاز ذینفعان سازمان است.
- یکپارچگی سیستم‌های اطلاعاتی، شرط لازم برای تولید چنین اطلاعات است.

⬇ اطلاعات افقی:

- اصولاً "مربوط به یک وظیفه یا Function همچون (فروش، انبار، تولید و ...) است.
- سطوح عملیاتی، گاه به ریزترین اطلاعات نیاز دارند.
- در صورت یکپارچه نبودن سیستم‌ها، امکان دسترسی به این اطلاعات وجود دارد.

جریان اطلاعات سازمان

اطلاعات عمودی: مربوط به یک یا چندین فرآیند داخل سازمان است. این نوع اطلاعات خلاصه و جامع هستند، معمولاً بخشی از اطلاعات ذی نفعان سازمان را فراهم می کنند. یکپارچگی سیستم های اطلاعاتی شرط لازم برای تولید چنین اطلاعاتی است.

اطلاعات افقی: معمولاً مربوط به یک وظیفه و فعالیت است. سطوح عملیاتی استفاده کننده این اطلاعات معمولاً به ریزترین اطلاعات نیاز دارند. در صورت یکپارچه نبودن اطلاعات نیز دسترسی به این اطلاعات ممکن است.

جریان اطلاعات از بالا به پایین: مثل سیستم بودجه ای سازمان که جریان اطلاعات را از بالا به پایین فراهم می کند. معمولاً هیئت مدیره یا مدیران ارشد که به عنوان تصمیم گیرنده اند، بودجه آن سازمان را تعیین کرده و درآمدها و هزینه ها را پیش بینی می کنند. آنان براساس تاریخچه سال های قبل بودجه و پیش بینی درآمدها و هزینه ها بودجه آن سال را پیش بینی می کنند.

تعریف بودجه: بیان مقداری طرح ها و برنامه های سازمان است. برقراری و هماهنگی اهداف کلی سازمان و اهداف قابل اندازه گیری بخش ها و واحدهای مختلف را بر عهده دارد.

جریان اطلاعات سازمان

الزامات برقراری جریان اطلاعات از بالا به پایین:

- ۱- تعیین اهداف سازمان (یعنی مدیر ارشد اهداف کلی سازمان را مشخص می کند)
- ۲- گزارش دهی اهداف از طریق بیانیه سیاست ها و اهداف عملکردی
- ۳- تفکیک بخش ها و واحدها از یکدیگر و روشن کردن مسؤلیت ها و وظایف هر بخش
- ۴- تعریف درست روابط رئیس و مرئوسی بین کارکنان
- ۵- گزارش دهی کارمندان تنها به یک مدیر سطح بالاتر

تعریف بیانیه سیاست:

انتظار مدیریت در رابطه با رفتار کارمندان، راهنمایی جهت انجام دادن چگونگی وظایف.

اهداف عملکردی:

- ۱- تدوین هدف های عملکردی هر بخش توسط مدیر ارشد سازمان
- ۲- انتقال اهداف از طریق اهداف بودجه ای به مدیران بخش ها

جریان اطلاعات سازمان

سیستم بودجه بندی عملکرد:

با رسیدن هر یک از بخش ها به هدف عملکردی تعیین شده فرد، سازمان به اهداف کلی خود می رسد، تبدیل به اهداف کوچکتر در سطح دوایر، بخش ها و شرکتهای فرعی انجام می شود.

روشهای تعیین اهداف واحدها:

۱- روش بودجه بندی آمره: مدیر باتوجه به اختیارات و مسؤلیت های خود اهداف عملکردی را تعیین می کند.

۲- سیستم بودجه بندی مشارکتی: در این روش در تدوین اهداف از مشارکت مدیران میانی و عملیاتی استفاده می شود، از مزایای این روش انگیزه بیشتر کارمندان و مدیران میانی و عملیاتی است.

بسط اطلاعات:

هنگامی که اطلاعات با موفقیت به سطوح پایین تر منتقل می شود، اطلاعات تلخیص و تجزیه می شود که به این فرآیند بسط اطلاعات گویند.

سیستم گزارشگری مسؤلیت:

ثبت رویدادها، پردازش و گزارشدهی برای مدیران سطوح بالاتر.

سیستم اطلاعاتی حسابداری مسؤلیت:

گزارش های عملکرد، خروجی این سیستم است در این سیستم جریان اطلاعات از بالا به پایین شامل بودجه و درآمدهای بودجه و هزینه های واقعی و جریان اطلاعات از پایین به بالا فراهم می گردد. نام دیگر این سیستم: سیستم حسابداری سنجش مسؤلیت است.